

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 11Co/25/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6120331387
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šišková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:6120331387.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šiškovej a členov senátu JUDr. Dariny Vargovej a Mgr. Mareka Janigloša, v spore žalobkyne: Ing. P. C., nar. XX. XX. XXXX, Q. XX, W., zastúpenej Mgr. Dagmar Huťanovou, advokátkou, Žellova 2, Bratislava, IČO: 54 548 047, proti žalovanému: Ing. U. C., nar. XX. XX. XXXX, A.. O.. A. XXX/XX, Q., o zaplatenie 45.241,60 euro s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 19C/12/2021-364 zo dňa 13. 03. 2023, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a **v r a c i a** súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Nitra (súd prvej inštancie podľa § 12 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) rozsudkom zo dňa 13. 03. 2023 č. k. 19C/12/2021-364 rozhodol tak, že žalobu žalobkyne zamietol (I. výrok) a súčasne tak, že žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením (II. výrok).

2. Rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, 2 a § 451 ods. 1, 2, § 657 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) a § 255 ods. 1 a § 257 CSP.

3. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že sa žalobkyňa podanou žalobou z titulu zmlúv o pôžičke domáhala zaplatenia sumy 45.241,60 euro, ako aj zákonných úrokov z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy od prvého dňa omeškania, t. j. 01. 04. 2020 až do zaplatenia.

4. Poznamenal, že žalobkyňa v podanej žalobe poukazovala na dojednanie so žalovaným v tom zmysle, že ona žalovanému požičia finančné prostriedky s tým, že žalovaný po rozvoze prvého manželstva žalobkyne prepíše polovicu rodinného domu na žalobkyňu, alebo jej finančné prostriedky vráti potom, ako ho žalobkyňa na vrátenie vyzve. Žalovaný tvrdenia žalobkyne o uzavretí zmluvy o pôžičke popieral, považoval ich za vymyslené a absurdné. Narážal na situáciu, že hocikto si môže niečo vymyslieť a uplatňovať to potom na súde. Počas celého konania tvrdil, že pôžička, na ktorú žalobkyňa poukazuje, je vymyslená. Po vyhodnotení jednotlivých dôkazov vo vzájomnej súvislosti, prihliadajúc na vzťah osôb, ktoré sa vo veci vyjadrovali k stranám tohto sporu, dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobkyňa uzavretie zmlúv o pôžičke nepreukázala.

5. K uvedenému záveru súd prvej inštancie dospel po zistení, že uzavretie zmlúv o pôžičke, okrem tvrdení žalobkyne, jej matky a dvoch priateľiek žalobkyne, nepreukazuje akýkoľvek ďalší dôkaz. Vyjadrenia uvedených osôb (P. A., H. F. a Ing. P. D.) vzhľadom na príbuzenský a priateľský pomer k žalobkyni nebolo, podľa názoru súdu prvej inštancie možné považovať za celkom nezaujaté a objektívne. Tvrdenia žalobkyne o uzavretí zmlúv o pôžičke sú navyše príliš všeobecné, vôbec z nich nie je zrejmé,

koľko zmlúv o pôžičke mala žalobkyňa so žalovaným uzavrieť, či sa žalobkyňa a žalovaný dohodli na „požičaní“ konkrétnej a presne vyčíslenej sumy, kedy a kde presne sa tak malo stať, kto bol pri uzatváraní takýchto zmlúv prítomný. Žalobkyňa síce v žalobe uvádzala, že svedkom uzatvárania zmlúv o pôžičke bola H. F., ktorá tieto skutočnosti aj v písomnom čestnom vyhlásení potvrdila. Na pojednávaní však uvedená svedkyňa už okolnosti uzavretia zmlúv o pôžičke, ktorých mala byť svedkom, vôbec nespomínala.

6. Súd prvej inštancie konštatoval, že za situácie, že žalovaný od začiatku sporu tvrdenia žalobkyne o uzavretí zmlúv o pôžičke popiera, je nutné konštatovať, že žalobkyňa dôkazné bremeno v smere preukázania uzavretia zmlúv o pôžičke neunesla.

7. Zo zhodných prednesov strán sporu bolo preukázané, že žalobkyňa a žalovaný boli v minulosti partneri, neskôr manželia. Počas ich spolužitia žalovaný nadobudol výlučné vlastnícke právo k nehnuteľnosti vo Q. W.. Išlo o starší rodinný dom, ktorý si vyžadoval rozsiahlu rekonštrukciu. Strany sporu sa napokon rozhodli pre jeho zbúranie a výstavbu novej nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že na rekonštrukcii, resp. výstavbe tejto nehnuteľnosti sa podieľala aj žalobkyňa, a to tak finančne ako aj svojou prácou. Prostriedky na stavbu nehnuteľnosti poskytli aj rodičia žalobkyne. V akom rozsahu tak žalobkyňa, resp. jej rodičia učinili, nemal súd prvej inštancie presne preukázané, vzhľadom na vznesenú námietku premlčania toto ani nepovažoval za potrebné skúmať. Finančné prostriedky, ktoré žalobkyňa žalovanému poskytla, súd prvej inštancie právne posúdil ako bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného. V danom prípade ide o skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Je ustálené súdnou praxou (napr. rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 16. 10. 2019 sp. zn. 2Co/181/2019, rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 03. 06. 2020, sp. zn. 3Co/139/2019, rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. 06. 2019, sp. zn. 25Co/201/2018), že plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, môžu byť aj investície vynaložené na cudziu vec, ak právny dôvod pre ich vynaloženie existoval a dodatočne odpadol. Taký prípad môže nastať napr. splnením rozvázovacej podmienky, odstúpením od zmluvy alebo zrušením zmluvy. Ukončenie partnerského spolužitia sporových strán môže byť tiež rozvázovacou podmienkou pre dohodu strán sporu o investovaní jedného z partnerov do nehnuteľnosti vo vlastníctve druhého z partnerov. V prípade zhodnotenia investíciami vykonanými jedným z partnerov do nehnuteľnosti vo vlastníctve druhého partnera ide o zhodnocovanie na základe právneho dôvodu (týmto je vzájomné spolužitie, vytváranie spoločného domova a pod.). K vzniku bezdôvodného obohatenia dochádza až v okamihu, keď tento právny dôvod stratil svoje účinky (odpadol). Súd prvej inštancie zároveň v tejto súvislosti poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. 06. 2019, sp. zn. 25Co/201/2018.

8. Právnym dôvodom investovania finančných prostriedkov žalobkyne do nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného bol partnerský (manželský) vzťah strán sporu. Tento dôvod však odpadol najneskôr potom, ako došlo k ukončeniu spolužitia strán sporu a odchodu žalobkyne zo spoločnej domácnosti v júni 2018 (vyplýva zo správy ÚRSVaR Pezinok, pracovisko Senec zo dňa 18. 02. 2019, č. I. 249, kedy žalobkyňa uviedla, že so žalovaným nevedie spoločnú domácnosť od júna 2018, kedy sa odsťahovala k svojej matke). Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobkyňa najneskôr po odchode zo spoločnej domácnosti musela dospieť k záveru, že žalovaný na ňu vlastnícke právo k nehnuteľnosti neprevedie, ako aj k záveru, že nehnuteľnosť, do ktorej finančné prostriedky investovala, nebude tvoriť spoločné bývanie strán sporu. Z vyjadrení žalobkyne dokonca vyplynulo, že žalovaný na ňu odmietol časť vlastníckych práv k nehnuteľnosti vo Q. W. previesť už podstatne skôr ako v júni 2018. Ak teda žalobkyňa spoločnú domácnosť opustila v júni 2018, najneskôr týmto okamihom začala plynúť aj premlčacia doba na uplatnenie nároku na zaplatenie ňou vynaložených investícií do nehnuteľnosti žalovaného (bezdôvodné obohatenie).

9. Premlčacie lehoty na uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia upravuje Občiansky zákonník v § 107. Toto ustanovenie využíva normatívny konštrukt kombinácie dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty a trojročnej objektívnej premlčacej lehoty. Pre vzťah týchto lehôt je charakteristické, že ich plynutie je komplementárne. To znamená, že okamih, v ktorom mohol oprávnený subjekt uplatniť právo po prvýkrát, sa zásadne definuje momentom nadobudnutia subjektívnej vedomosti oprávnenej osoby. Od tohto okamihu začína plynúť dvojročná premlčacia lehota na uplatnenie práva na súde. Táto subjektívna premlčacia lehota však plynie v rámci lehoty objektívnej, ustanovenej na tri roky. Súdna prax ustálila, že z hľadiska posúdenia začiatku behu dvojročnej premlčacej lehoty je rozhodujúci okamih, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal, teda kedy sa preukázateľne dozvie všetky okolnosti,

ktoré sú relevantné pre uplatnenie jeho práva na súde. V danom prípade žalobkyňa od samého počiatku vedela, že investuje do nehnuteľnosti patriacej výlučne žalovanému, nepreukázala iný dôvod investícií, ako bolo spoločné užívanie nehnuteľnosti v partnerskom a neskôr v manželskom spolužití. Akonáhle toto spolužitie skončilo (jún 2018) a prestalo aj užívanie nehnuteľnosti žalobkyňou, právny dôvod pre poskytovanie plnenia zo strany žalobkyne v prospech žalovaného odpadol a od tejto doby začala žalobkyňa plynúť subjektívna dvojročná premlčacia lehota na uplatnenie nároku na vrátenie bezdôvodného obohatenia na súde. Žalobkyňa svoj nárok uplatnila na súde dňom 31. 03. 2021, teda po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby. Jej nároku preto nebolo možné vyhovieť a súd musel žalobu zamietnuť.

10. Súd prvej inštancie záverom uviedol, že účelom právnej úpravy inštitútu premlčania v občianskoprávných vzťahoch je, aby oprávnený subjekt (veriteľ) pod hrozbou sankcie premlčania uplatnil (vykonal) svoje právo v stanovenej premlčacej dobe, teda včas. Účinné vznesenie námietky premlčania práva znamená, že súd oprávnenej osobe nemôže premlčané právo priznať, keďže vznesením námietky premlčania zaniká nárok na autoritatívnu vynútitelnosť uplatneného práva. Tento inštitút poskytuje východisko ako predísť, resp. riešiť situácie, kedy až po dlhej dobe dochádza k uplatneniu majetkového práva zo strany veriteľa a tak sa vnáša do záväzkových právnych vzťahov účastníkov práva neistota, resp. hrozba, že dlžník môže byť vystavený bez zreteľa na čas (bez obmedzenia doby) úspešnej žalobe zo strany veriteľa. V inštitúte premlčania sa premieta pravidlo *vigilantibus iura scripta sunt* (že zákony sú písané pre bdelych, teda pre tých, ktorí o svoje práva dbajú; alebo inak povedané, že právo patrí bdelym). Námietka premlčania predstavuje spravidla efektívny postup, obranu dlžníka proti hrozbe, že až po neúmerne dlhej dobe si veriteľ uplatní svoje právo; na druhej strane možnosť tejto námietky donucuje (vedie) veriteľa k včasnému vykonaniu svojho práva.

11. S poukazom na zásadu hospodárnosti sa námietkou premlčania súd prvej inštancie zaoberal ako prvoradou, ešte pred posudzovaním, na aký účel boli jednotlivé finančné prostriedky žalovanému zo strany žalobkyne, resp. jej rodičov poukazované, či išlo o úhradu potrieb rodiny strán sporu, výstavbu nehnuteľností, či na účely ich podnikania.

12. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému, ktorý bol plne úspešný, priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi v celom rozsahu (100 %).

13. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, žiadajúc odvolací súd, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

14. Uviedla, že súd prvej inštancie opomenul podanie návrhu na vydanie platobného rozkazu žalobkyňou, konkrétne nesprávne ustálil, že uplatnila svoj nárok žalobou zo dňa 31. 03. 2021. Súd opomenul, že pred postúpením právnej veci na Okresný súd Nitra, žalobkyňa uplatnila svoj nárok návrhom na vydanie platobného rozkazu zo dňa 26. 06. 2020 na upomínacom súde, t. j. na Okresnom súde Banská Bystrica. Upomínací súd vydal dňa 13. 07. 2020 platobný rozkaz, ktorý bol zrušený z dôvodu, že platobný rozkaz nebolo možné žalovanému doručiť do vlastných rúk a žalobkyňa podala návrh na pokračovanie v konaní. Súd prvej inštancie tak opomenul vziať do úvahy, že žalobkyňa si svoje právo na súde uplatnila už podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu dňa 26. 06. 2020 a v predmetnom konaní sa následne riadne pokračovalo po postúpení veci na Okresnom súde Nitra.

15. Ďalej uviedla, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil včasnosť uplatnenia jej nároku na súde. Účelom Zákona COVID-19 bolo v súvislosti mimoriadnymi okolnosťami vzniknutými zo závažnejších dôvodov ako bolo šírenie nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 dočasne zabezpečiť to, aby premlčacie a prekluzívne lehoty neplynuli. Zákomom COVID-19 bolo stanovené o. i., že premlčacie doby nebudú od 27. 03. 2020 do konca apríla 2020 plynúť. V prejednávanej veci teda premlčacia doba v čase od 27. 03. 2020 až do 30. 04. 2020 neplynula a v právnom zmysle spočívala. K predĺženiu dotknutej lehoty došlo ex lege, čo znamená konajúci súd mal sám vziať do úvahy pravidlá tejto mimoriadnej zákonnej úpravy. Zo strany konajúceho súdu tak došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu premlčacej lehoty, dôvodiac tým, že nevzal do úvahy zákonnú úpravu spočívajúcu v premlčacej lehote podľa Zákona Covid-19 a ust. § 112 Občianskeho zákonníka. Zároveň poukázala na vyjadrenie zo dňa 06. 10. 2022, v ktorom poukázala na uzatvorenie mediáčnej dohody so žalovaným. Z potvrdenia o mediácii zo dňa 15. 03. 2023 vystaveného mediátorom Mgr. Máriom Schwarzom, PhD. je zrejmé, že dňom 22. 07. 2019 došlo k spísaniu mediáčnej dohody. K ukončeniu mediácie došlo dňom 18. 09. 2019. Mediácia zabezpečuje,

že strany nestratia možnosť obrátiť sa na súd v dôsledku času stráveného mediáciou: lehoty na podanie súdnej žaloby počas mediácie neplynú. S poukazom na uvedené došlo zo strany konajúceho súdu k nesprávnemu právnemu posúdeniu premlčacej lehoty, dôvodiac tým, že nevzal do úvahy mediačné konanie počas ktorého premlčacia doba neplynula.

16. V ďalšej časti odvolania poznamenala, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil premlčanie uplatneného nároku. Súd prvej inštancie posúdil nárok uplatnený žalobkyňou ako premlčaný, dôvodiac tým, že premlčacia doba začala plynúť v júni 2018, premlčacia doba je dvojročná a žaloba bola podaná na súd až dňa 31. 03. 2021. Žalobkyňa opustila spoločnú domácnosť až koncom júna, resp. až v júli tak, ako uviedla aj na pojednávaní, ktoré sa konalo 11. 01. 2023. Aj pri stotožnení sa s právnym posúdením súdu o dvojročnej premlčacej lehote, uplatnený nárok bol žalobkyňou podaný v rámci tejto premlčacej lehoty, a to návrhom na vydanie platobného rozkazu zo dňa 26. 06. 2020. Aj za situácie, ak by súd vychádzal zo skutočnosti, že žalobkyňa opustila spoločnú domácnosť už v júni 2018, pri zohľadnení Zákona o COVID-19 je zrejmé, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil nárok žalobkyne ako premlčaný. Žalovaný nárok s poukazom na spočívanie premlčacej doby v zmysle Zákona o COVID-19 a následne jeho uplatnením na upomínacom súde nemôže byť premlčaný. Súd prvej inštancie teda založil svoje rozhodnutie na nesprávnych skutkových zisteniach a nesprávnom právnom posúdení.

17. Záverom poznamenala, že z dôvodu nesprávneho posúdenia premlčania sa súd prvej inštancie ďalej vecou z dôvodu hospodárnosti nezaoberal. S poukazom na skutočnosť, že nárok žalobkyne nie je premlčaný, súd odoprel žalobkyni následné riadne odôvodnenie a vyhodnotenie jej žalobného nároku v napadnutom rozsudku, čím došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP. Strany sporu boli partnermi, žili spolu a majú dve spoločné deti. Žalobkyňa bola nútená odísť z rodinného domu vo výlučnom vlastníctve žalovaného sama s dvomi deťmi bez financií, bez strachy nad hlavou. Rodinný dom bol nadobudnutý do výlučného vlastníctva žalovaného len z dôvodu, že v tom čas bola žalobkyňa ešte vydatá za bývalého manžela, ktorý ju týral. Ich rozvod trval 5 rokov. Žalobkyňa následne celé roky neustále poskytovala žalovanému finančné prostriedky na rekonštrukciu rodinného domu. Dohoda medzi stranami sporu bola taká, že žalovaný žalobkyni poskytne ako finančnú náhradu za poskytnuté finančné prostriedky buď 1 rodinného domu alebo jej financie vráti v prípade, ak by im vzťah nevyšiel, resp. ak o to žalobkyňa požiada. Žalovaný túto dohodu nedodrжал a žalobkyni nevrátil nič. Žalobkyňa dostatočne v konaní pred súdom prvej inštancie preukázala poskytnutie finančných prostriedkov žalovanému na kúpu a rekonštrukciu rodinného domu v žalovanej sume 45.241,60 euro. Tieto financie poskytovala žalobkyňa žalovanému výlučne za účelom financovania kúpy a prestavby rodinného domu. Poskytnuté financie poskytla žalobkyňa žalovanému z peňazí, ktoré dostala darom od svojich rodičov, následne z predaja bytu na X. ulici, ktorý bol v jej výlučnom vlastníctve. Následne žalobkyňa poukazovala žalovanému ďalšie finančné prostriedky len za účelom rekonštrukcie rodinného domu. Uvádzané skutočnosti žalobkyňa v konaní dostatočne preukázala predloženými bankovými výpismi, svedeckými výpoveďami a podobne. Ak by bol nárok právne posúdený ako premlčaný (čo nie je), za daných skutkových okolností je námietka premlčania žalovaného v rozpore s dobrými mravmi a absolútnym odopretím spravodlivosti žalobkyni. Súd prvej inštancie teda nesprávnym vyhodnotením premlčania žalobného návrhu s poukazom na zásadu hospodárnosti odmietol ďalej v rozsudku posúdiť dôvodnosť žalobného návrhu. Vzhľadom však k tomu, že žalovaný nárok nie je premlčaný, žalobkyni týmto postupom odopreté právo na riadne prejednanie, posúdenie a odôvodnenie žalovaného nároku, čím jej bolo znemožnené riadne uskutočňovať jej práva na súde.

18. K odvolaniu žalobkyne sa žalobca vyjadril vo vyjadrení zo dňa 09. 05. 2023, pričom navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil a priznal mu trovy odvolacieho konania. Uviedol, že žalobkyňa sa domáhala zaplata sumy 45.241,60 euro výlučne na tom podklade, že mu mala poskytnúť viacero čiastkových pôžičiek. Iný právny titul nikdy netvrdila a ak by chcela zmeniť svoje tvrdenia o údajne poskytnutých pôžičkách, ide o zmenu žaloby, pričom návrh na pripustenie takejto zmeny nikdy nepodala. Uviedol, že v plnom rozsahu súhlasí so záverom súdu, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno v smere preukázania zmluvy o pôžičke. Samotné neunesenie dôkazného bremena ohľadne existencie záväzkovo-právneho vzťahu zo zmlúv o pôžičke je dostatočným podkladom k tomu, aby súd žalobu zamietol. Uviedol, že dokazovanie, resp. záver súdu ohľadom premlčania považuje za nadbytočné a nadprácu súdu. Žalobkyňa navyše žiadnym odvolacím dôvodom nenamieta záver súdu o neunesení jej dôkazného bremena vo vzťahu k existencii zmlúv o pôžičke.

19. K vyjadreniu žalovaného sa žalobkyňa vyjadrila vo vyjadrení zo dňa 25. 05. 2023, pričom zopakovala svoj odvolací návrh. Uviedla, že v posudzovanom prípade nešlo o zmenu žalobného návrhu, nakoľko nedošlo k zmene skutkových tvrdení, ale o výlučne len o iné právne vyhodnotenie skutkových tvrdení konajúcim súdom. Konajúci súd opomenul, že pred postúpením právnej veci na Okresný súd Nitra, žalobkyňa uplatnila svoj nárok návrhom na vydanie platobného rozkazu zo dňa 26. 06. 2020 na upomínacom súde, t. j. na Okresnom súde Banská Bystrica, čím zaťažil svoje rozhodnutie vadou nesprávneho zistenia skutkového stavu a následne vadou nesprávneho právneho posúdenia. Zároveň konajúci súd nesprávne právne posúdil premlčaciu lehotu, dôvodiac tým, že nevzal do úvahy zákonnú úpravu spočívajúcu premlčacej lehoty podľa zákona Covid-19 a ust. § 112 Občianskeho zákonníka. Konajúci súd konštatoval, že žalobkyňa dôkazné bremeno v smere preukázania uzavretia zmlúv o pôžičke neuniesla, avšak nárok žalobkyne súd vyhodnotil ako bezdôvodné obohatenie a žalobu zamietol z dôvodu nesprávne právne vyhodnoteného premlčania tohto nároku. Žalovaný tak nesprávne vo svojom vyjadrení tvrdí, že konajúci súd žalobu zamietol z dôvodu neunesenia dôkazného bremena. Konajúci súd naopak mal za preukázané, že na rekonštrukcii, resp. výstavbe rodinného domu vo výlučnom vlastníctve sa podieľala aj žalobkyňa, a to tak finančne, ako aj svojou prácou. Mal zároveň za preukázané, že prostriedky na stavbu nehnuteľnosti poskytli aj rodičia žalobkyne. Tieto plnenia zo strany žalobkyne súd vyhodnotil ako bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného. Konajúci súd v tomto smere vyhodnotil, že sa jedná o skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Vzhľadom k uvádzanému je zrejmé, že odvolacia argumentácia žalobkyne je v tomto smere dôvodná a tvrdenia žalovaného v tomto smere sú neopodstatnené. Je zrejmé, že konajúci súd nesprávne posúdil nárok žalobkyne ako premlčaný a z tohto dôvodu sa neodôvodnene zamietol žalobu žalobkyne. Dôvodiac touto skutočnosťou, žalobkyňa dôvodne namieta nesprávnosť napadnutého rozsudku a svoje odvolanie považuje za dôvodné. Záverom uviedla, že má za to, že dostatočne v konaní pred súdom prvej inštancie preukázala poskytnutie finančných prostriedkov žalovanému na kúpu a rekonštrukciu rodinného domu v žalovanej sume 45.241,60 euro. Tieto financie poskytovala žalobkyňa žalovanému výlučne za účelom financovania kúpy a prestavby rodinného domu. Nárok žalobkyne je tak dôvodný a odvolanie voči napadnutému rozsudku žalobkyňa považuje za opodstatnené.

20. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonom stanovenej lehote, preskúmal napadnuté rozhodnutie, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné a preto rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. b/, c/ CSP.

21. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že návrhom zo dňa 26. 06. 2020 (adresovaným Okresnému súdu Banská Bystrica, ďalej aj „upomínací súd“) sa žalobkyňa domáhala vydania platobného rozkazu, ktorým by súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňu istinu vo výške 45.241,60 euro spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z predmetnej sumy od 01. 04. 2020 do zaplatenia, a tiež nahradiť trovy súdneho konania. Okresný súd Banská Bystrica následne v upomínacom konaní vydal platobný rozkaz č. k. 17Up/1243/2020-28 zo dňa 13. 07. 2020, ktorým rozhodol vyššie navrhnutým spôsobom. Z dôvodu neúspešného doručenia predmetného platobného rozkazu do vlastných rúk vyzval upomínací súd žalobkyňu na podanie návrhu na pokračovanie v konaní. Na uvedenú výzvu reagovala žalobkyňa v nedatovanom podaní, ktorým navrhla pokračovanie v konaní. Upomínací súd následne vec dňa 31. 03. 2021 postúpil Okresnému súdu Nitra ako súdu prvej inštancie.

22. Po vykonanom dokazovaní bolo súdom prvej inštancie ustálené, že tvrdenia žalobkyne o poskytnutí pôžičiek žalovanému neboli preukázané, v tomto smere žalobkyne neuniesla dôkazné bremeno. Súdom prvej inštancie správne právne posúdil vec ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ak dôvodom investovania finančných prostriedkov žalobkyne do nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného bol ich partnerský (manželský) vzťah, ktorý dôvod však odpadol najneskôr potom, ako došlo k ukončeniu spolužitia strán sporu a odchodu žalobkyne zo spoločnej domácnosti v júni 2018. Najneskôr po jej odchode zo spoločnej domácnosti teda musela žalobkyňa dospieť k záveru, že žalovaný na ňu vlastnícke právo k nehnuteľnosti, v zmysle ich predchádzajúcej dohody, neprevedie. Od uvedeného okamihu (jún 2018) začala plynúť aj premlčacia doba na uplatnenie nároku na zaplatenie ňou vynaložených investícií do nehnuteľnosti žalovaného, s čím sa aj odvolací súd stotožňuje.

23. Súd prvej inštancie však pri preskúmaní dôvodnosti vznesenej námietky premlčania žalovaným nesprávne uviedol, že žalobkyňa svoj nárok uplatnila na súde dňom 31. 03. 2021, teda po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby a preto jej nároku nebolo možné vyhovieť.

24. Zo spisu súdu prvej inštancie je však preukázané, že žalobkyňa podala návrh na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní (zo dňa 26. 06. 2020), ktorý bol doručený na Okresný súd Banská Bystrica dňa 29. 06. 2020 a 13. 07. 2020 vydal súd platobný rozkaz sp. zn. 17Up/1243/2020, ktorým vyhovel návrhu žalobkyne a zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 45.241,60 euro s úrokom z omeškania z uvedenej sumy vo výške 5 % ročne od 01. 04. 2020 do zaplatenia. Z dôvodu nedoručenia platobného rozkazu do vlastných rúk žalovanému, vyzval Okresný súd Banská Bystrica (podaním zo dňa 23. 03. 2021) žalobkyňu, aby v lehote 15 dní od doručenia výzvy navrhla pokračovanie v konaní proti žalovanému na príslušnom súde na prejednanie veci, v súlade s ust. § 10 ods. 1, 2, 3 zák. č. 307/2016 Z. z. Na základe výzvy súdu žalobkyňa podala návrh na pokračovanie v konaní dňa 29. 03. 2021. Podaním zo dňa 30. 03. 2021 bol spis postúpený Okresnému súdu Nitra ako príslušnému na prejednanie a tento bol aj 30. 03. 2021 tomuto súdu doručený. Pokiaľ teda súd prvej inštancie pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania počítal začiatok jej plynutia od júna 2018 do dňa 31. 03. 2021, postupoval v rozpore so skutkovými zisteniami a vec následne nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia je premlčaný. Pokiaľ teda žalobkyňa nadobudla vedomosť o tom, že žalovaný sa na jej úkor bezdôvodne obohatil z dôvodov popísaných vyššie, v júni 2018 a návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný dňa 29. 06. 2020, nie je možné ustáliť, že nebola dodržaná dvojročná subjektívne premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia. K jednoznačnému záveru o tom, že prípadný nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je premlčaný možno dospieť (aj vzhľadom na veľmi hraničné a všeobecne stanovené časové obdobie opustenia domácnosti žalobkyňou - jún 2018) aj aplikáciou zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, konkrétne ust. § 1 písm. a/, podľa ktorého lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva, v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 30. apríla 2020 neplynú. Citovaný zákon nadobudol účinnosť dňom vyhlásenia, čo bolo 25. marca 2020. Z uvedeného je zrejmé, že v období od 25. 03. 2020 do 30. 04. 2020 premlčacia lehota neplynula, ale zo zákona spočívala. Za týchto okolností je teda možné dospieť k jednoznačnému záveru, že prípadný nárok žalobkyne uplatnený v tomto konaní premlčaný nie je. Ak by aj žalobkyňa odišla zo spoločnej domácnosti 01. 06. 2018, dvojročná lehota by pripadla na 01. 06. 2020, pričom žaloba - návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný na Okresný súd Banská Bystrica dňa 29. 06. 2020, avšak pripočítaním zákonom stanovenej lehoty na spočívanie lehoty na uplatnenie práva na súde sa uvedená lehota predlžuje o 36 dní, teda žaloba bola podaná v lehote.

25. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 101 OZ, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa § 107 ods. 1, 2 OZ, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

Podľa § 112 OZ, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

26. Právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia sa teda môže premlčať tak v subjektívnej dobe (§ 107 ods. 1), ako aj v objektívnej dobe (§ 107 ods. 2). Ak sa povinný subjekt premlčania dovoľá, nemožno oprávnenému právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia priznať, ak márne uplynula aspoň jedna z uvedených lehôt. Začiatok plynutia premlčacích dôb je určený okamihom,

keď došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia. Všeobecne možno povedať, že ide o okamih splnenia všetkých predpokladov občianskoprávnej zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie. Aby bolo možné hovoriť o premlčaní práva, musí toto právo najskôr vzniknúť.

27. Pri postupnom pokračujúcom získavaní majetkových hodnôt, treba z hľadiska premlčania za samostatné nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia považovať nároky, ktoré vznikli zo samostatných oddeliteľných prípadov bezdôvodného obohatenia, aj keď ide o rovnaké subjekty a rovnaké skutkové podstaty zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie. Na uplatnenie každého takéhoto nároku začína plynúť premlčacia doba osobitne. Ak však nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia tvorí jeden celok, premlčacie doby začínajú plynúť až po skončení bezdôvodného obohacovania sa.

28. Subjektívna premlčacia doba nemôže začať plynúť skôr, než objektívne premlčacie doby. O tom, že došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal, sa totiž oprávnený nemôže dozvedieť skôr, než bezdôvodné obohatenie vôbec vzniklo. Preto ani subjektívna lehota nemôže začať plynúť skôr, než vznikne právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorého sa týka. O tom, že došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal, sa oprávnený dozvie vtedy, keď pozná skutkové okolnosti, z ktorých možno usudzovať na získanie bezdôvodného obohatenia na jeho úkor, a to aspoň v takej výške (objektívne vyčíslenej v peniazoch), že právo na jeho vydanie možno dôvodne uplatniť na súde. Aj v tomto prípade rozhoduje skutočná, a nie predpokladaná znalosť okolností uvedených v ustanovení § 107 ods. 1.

29. Bezdôvodné obohatenie získané plnením, ktorého právny dôvod neskôr odpadol (§ 452), vzniká aj objektívna doba pre premlčanie práva na jeho vydanie, preto začína plynúť okamihom odpadnutia právneho dôvodu poskytnutého plnenia. Začiatok subjektívnej premlčacej doby sa zhoduje s okamihom, keď sa oprávnený dozvedel o tom, komu plnil a o odpadnutí právneho dôvodu tohto plnenia. Podstatou celého sporu bola otázka posúdenia, či medzi stranami sporu vznikol vzťah z bezdôvodného obohatenia, ktorý závisí len od naplnenia znakov skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy (§ 451 a nasl. OZ), a či trvá povinnosť žalovaného toto obohatenie žalobkyni vydať. Predpokladom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie nie je protiprávny úkon obohateného ani jeho zavinenie, ale objektívne zistený vzniknutý stav obohatenia, ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva (§ 451 a nasl. OZ). Lehoty na vrátenie plnenia sa odvíjajú nie od jeho poskytnutia, ale od vzniku zodpovednostného vzťahu a bezdôvodného obohatenia, t. j. od času, keď právny dôvod plnenia dodatočne odpadol (I. ÚS 184/2015). Na určenie začiatku plynutia premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia tak nebol okamih zhodnotenia predmetnej nehnuteľnosti, ale deň, keď sťažovateľke bolo znemožnené predmetný rodinný dom užívať, čo bolo bližšie neurčený deň v mesiaci jún 2018.

30. Pokiaľ ide o námietku žalovaného, ktorú uviedol vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu, a to, že pokiaľ žalobkyňa žiadala vrátenie finančných prostriedkov titulom zmlúv o pôžičkách, nebolo možné bez zmeny žaloby posúdiť súdom prejednávajú vec ako bezdôvodné obohatenie, s touto sa odvolací súd nestotožnil. Právne posúdenie je vždy vecou súdu. Je však potrebné dodať, že súčasťou práva na spravodlivý proces je aj zásada, v zmysle ktorej vydaniu každého (meritórneho) rozhodnutia súdu musí predchádzať zákonné konanie (fair proces), t. j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva CSP strane procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Ide o procesné práva, ktoré môže strana uplatniť nielen v konaní na súde prvej inštancie, ale aj v odvolacom konaní. Realizácia týchto práv je však znemožnená, ak súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založí na právnych záveroch, o uplatnení ktorých nemali strany sporu v priebehu konania vedomosť a osobitne sa k nim nevyjadrovali, pretože na to nemali dôvod.

31. Z obsahu predloženého spisu vyplýva, že o aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení sa strany sporu dozvedeli až z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. Sporové strany tak nemali priestor uplatňovať svoje procesné práva vo vzťahu k aplikácii týchto zákonných ustanovení na zistený skutkový stav, čo bude potrebné v ďalšom konaní pred súdom prvej inštancie napraviť.

32. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok, v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b/, c/ CSP zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

33. V ďalšom konaní po vrátení veci bude súd prvej inštancie viazaný vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu a jeho povinnosťou bude na základe doposiaľ vykonaného dokazovania a prípadne doplneného dokazovania po vrátení veci zistiť, či na základe predložených dôkazov žalobkyne došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaného, v akom rozsahu a v závislosti od týchto zistení posúdi (ne)dôvodnosť žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia. Pretože súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu nesprávne vyhodnoteného premlčania nároku a z dôvodu hospodárnosti konania sa vecou samou nezaoberal, bude jeho povinnosťou posúdiť žalobou uplatnený nárok žalobkyne.

34. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie o náhrade trov celého konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta CSP a § 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne(dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).